

Υπόθεση C-282/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Απριλίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale di Napoli (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

13 Φεβρουαρίου 2019

Ενάγοντες:

ΥΤ κ.λπ.

Εναγόμενοι:

Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca
Ufficio Scolastico Regionale per la Campania

Παρεμβαίνουσα:

Federazione GILDA-UNAMS

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αγωγή που ασκήθηκε ενώπιον του Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) [τρίτου τμήματος εργατικών διαφορών του πρωτοδικείου Νάπολης] με αντικείμενο τη μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου των εναγόντων – οι οποίες συνήφθησαν μεταξύ αυτών και του Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca (Υπουργείου Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας, Ιταλία) – σε συμβάσεις αορίστου χρόνου και, επικουρικώς, την αποκατάσταση της ζημίας.

Το πραγματικό και νομικό πλαίσιο της απόφασης περί παραπομπής

Συμβατότητα της ιταλικής νομοθεσίας μεταφοράς της οδηγίας 1999/70/ΕΚ με τη ρήτρα 5 της συμφωνίας πλαισίου που περιέχεται στην παρατεθείσα οδηγία, καθώς και με το άρθρο 21 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την οδηγία 2000/78/ΕΚ, όσον αφορά τη διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα σε σχέση με τους λοιπούς διδάσκοντες.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Συνιστά η διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται μόνο στους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, όπως οι ενάγοντες, διάκριση για θρησκευτικούς λόγους, κατά την έννοια του άρθρου 21 του Χάρτη της Νίκαιας και της οδηγίας 2000/78/ΕΚ ή μήπως το γεγονός ότι δύναται να ανακληθεί [η] καταλληλότητα που διαθέτει ο εργαζόμενος συνιστά ικανό δικαιολογητικό λόγο για τη διαφορετική αντιμετώπιση μόνο των καθηγητών θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, όπως οι ενάγοντες, σε σχέση με τους λοιπούς διδάσκοντες, μη καλυπτόμενοι από κανέναν περιορισμό προβλεπόμενο στη Ρήτρα 5 της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 και περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP;

2) Στην περίπτωση που κριθεί ότι υφίσταται άμεση διάκριση, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2000/78/ΕΚ, για θρησκευτικούς λόγους (άρθρο 1), καθώς και κατά τον Χάρτη της Νίκαιας, ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με τα μέσα που το αιτούν δικαστήριο δύναται να χρησιμοποιήσει για την εξάλειψη των συνεπειών, λαμβανομένου υπόψη ότι όλοι οι διδάσκοντες, πλην των καθηγητών θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, εντάχθηκαν στο έκτακτο πρόγραμμα προσλήψεων που προβλέπεται στον ν. 107/15, εξασφαλίζοντας τη μονιμοποίησή τους, και κατά συνέπεια καταρτίζοντας σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου; Ως εκ τούτου, πρέπει το αιτούν δικαστήριο να καταρτίσει σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου με την εναγομένη Διοίκηση;

3) Έχει η ρήτρα 5 της συμφωνίας πλαισίου που περιέχεται στην οδηγία 1999/70/ΕΚ την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίδικη, βάσει της οποίας δεν εφαρμόζονται στη σχολική εκπαίδευση, και ειδικότερα στους διδάσκοντες θρησκευτικά για το καθολικό δόγμα, οι κανόνες του κοινού δικαίου που διέπουν τις σχέσεις εργασίας και αποσκοπούν στην πάταξη της καταχρηστικής σύναψης διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, μέσω της αυτόματης μετατροπής της σύμβασης ορισμένου χρόνου εργασίας σε σύμβαση αορίστου χρόνου, αν η σχέση εργασίας συνεχίζεται πέραν μιας συγκεκριμένης περιόδου, κατά τρόπον ώστε να επιτρέπονται διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου για αόριστο χρόνο; Ιδίως, μπορεί να συνιστά αντικειμενικό

λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, στοιχείο α', της συμφωνίας πλαισίου, η ανάγκη σύμφωνης γνώμης του επισκόπου, ή, αντιθέτως, πρέπει να θεωρηθεί ως διάκριση που απαγορεύεται κατά την έννοια του άρθρου 21 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης επί του τρίτου ερωτήματος, επιτρέπουν το άρθρο 21 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ρήτρα 4 της συμφωνίας πλαισίου που περιέχεται στην οδηγία 1999/70/EK και/ή το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78/EK τη μη εφαρμογή [των] κανόνων που εμποδίζουν την αυτόματη μετατροπή σύμβασης ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αορίστου χρόνου, αν η σχέση εργασίας συνεχίζεται πέραν μιας συγκεκριμένης περιόδου;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (EE 1999, L 175, σ. 43) (στο εξής: οδηγία 1999/70)- ιδίως οι ρήτρες 4 και 5 της συμφωνίας πλαισίου που περιέχεται στην ίδια οδηγία.

Άρθρο 21 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

Οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (EE 2000, L 303, σ. 16) (στο εξής: οδηγία 2000/78)- ιδίως το άρθρο 1 και το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', αυτής.

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Νομοθετικό διάταγμα 368 περί μεταφοράς της οδηγίας 1999/70/EK σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP, της 6ης Σεπτεμβρίου 2001 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 368/01)- ιδίως το άρθρο 5, παράγραφος 4bis, κατά την έννοια του οποίου «[...] οσάκις, λόγω διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου για την εκτέλεση ισοδύναμων καθηκόντων, η σχέση εργασίας μεταξύ του αυτού εργοδότη και του αυτού εργαζομένου υπερβαίνει, συνολικώς, τους τριάντα έξι μήνες, συμπεριλαμβανομένων των παρατάσεων και των ανανεώσεων, ανεξαρτήτως των χρονικών διαστημάτων που μεσολαβούν μεταξύ των συμβάσεων, η σχέση εργασίας λογίζεται ως αορίστου χρόνου κατά την παράγραφο 2. [...]», και το άρθρο 10, παράγραφος 4-bis, κατά το οποίο εξαιρούνται από την εφαρμογή του ίδιου νομοθετικού διατάγματος, και ιδίως του άρθρου 5, παράγραφος 4-bis αυτού, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίες συνάπτονται για την αναπλήρωση διδακτικού προσωπικού, λαμβανομένης υπόψη της αναγκαιότητας διασφάλισης της διαρκούς παροχής σχολικής εκπαίδευσης.

Νομοθετικό διάταγμα 81 περί οργανικών διατάξεων για τις συμβάσεις εργασίας, της 15ης Ιουνίου 2015 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 81/15)· ιδίως το άρθρο 19 και το άρθρο 29, παράγραφος 2, κατ' ουσίαν όμοιου περιεχομένου, αντίστοιχα, με το άρθρο 5, παράγραφος 4-bis, και το άρθρο 10, παράγραφος 4-bis, του νομοθετικού διατάγματος 368/01.

Νομοθετικό διάταγμα 165 περί γενικών κανόνων για την οργάνωση της εργασίας στη δημόσια διοίκηση, της 30ής Μαρτίου 2001 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 165/01)· ιδίως το άρθρο 36, κατά την έννοια του οποίου η δημόσια διοίκηση προσλαμβάνει προσωπικό κατά κανόνα αποκλειστικά με συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, αλλά δύναται να προσφεύγει στις ευέλικτες μορφές συμβάσεων προσλήψεως προσωπικού που προβλέπονται από τον νόμο όταν συντρέχουν πρόσκαιρες και έκτακτες ανάγκες. Κατά την έννοια της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου, «[ε]ν πάση περιπτώσει και υπό την επιφύλαξη οποιασδήποτε ευθύνης και κυρώσεως που μπορεί να συνεπάγεται, η παράβαση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου που αφορούν την εκ μέρους της δημόσιας διοίκησης πρόσληψη ή απασχόληση εργαζομένων δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την κατάρτιση συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου με τη δημόσια διοίκηση. Ο οικείος εργαζόμενος δικαιούται να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από την παροχή εργασίας κατά παράβαση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. [...]».

Νομοθετικό διάταγμα 297 περί εγκρίσεως του ενιαίου κειμένου των νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τον τομέα της εκπαίδευσης και τα σχολεία όλων των ειδών και βαθμίδων, της 16ης Απριλίου 1994 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 297/94)· ιδίως το άρθρο 309, με τίτλο «Διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα», κατά την έννοια του οποίου στα μη πανεπιστημιακά δημόσια σχολεία όλων των ειδών και βαθμίδων η διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα διέπεται από τη συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας και από το σχετικό πρόσθετο πρωτόκολλο, και για την εν λόγω διδασκαλία «ο επικεφαλής του ιδρύματος αναθέτει ετήσια καθήκοντα σε συμφωνία με τον επίσκοπο».

C.C.N.L. (Εθνική συλλογική σύμβαση εργασίας) για τα σχολεία, της 27ης Νοεμβρίου 2007. Κατά το άρθρο 40 της C.C.N.L. «[ο]ι καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα προσλαμβάνονται κατά την έννοια της ρυθμίσεως του άρθρου 309 του νομοθετικού διατάγματος 297/1994, με σύμβαση ετήσιας απασχόλησης η οποία θεωρείται επιβεβαιωμένη, όταν εξακολουθούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις και οι απαιτήσεις που προβλέπονται στις ισχύουσες διατάξεις νόμου».

Νόμος 186 περί κανόνων για το νομικό καθεστώς των καθηγητών θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα των ιδρυμάτων και των σχολείων όλων των ειδών και βαθμίδων, της 18ης Ιουλίου 2003 (στο εξής: νόμος 186/03)· ειδικότερα, το άρθρο 3, κατά την έννοια του οποίου οι υποψήφιοι του εκάστοτε διαγωνισμού που προκηρύσσεται για τη μετατροπή των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου των διδασκόντων θρησκευτικά για το καθολικό δόγμα σε συμβάσεις εργασίας

αορίστου χρόνου πρέπει να διαθέτουν το πιστοποιητικό καταλληλότητας που χορηγείται από τον κατά τόπον αρμόδιο επίσκοπο, ενώ η απόφαση για την πρόσληψη των νικητών του διαγωνισμού, με σύμβαση αορίστου χρόνου, λαμβάνεται από τον περιφερειάρχη σε συμφωνία με τον επίσκοπο. Η παράγραφος 9 του ίδιου άρθρου προβλέπει ρητά ότι η ανάκληση της καταλληλότητας εκ μέρους του επισκόπου συνιστά λόγο καταγγελίας της σχέσης εργασίας.

Συμφωνία μεταξύ της ιταλικής σχολικής αρχής και της Διάσκεψης των Ιταλών επισκόπων για τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα στα δημόσια σχολεία, η οποία υπογράφηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1985· ειδικότερα το άρθρο 2, παράγραφος 5, κατά την έννοια του οποίου «[η] διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα παρέχεται από καθηγητές οι οποίοι διαθέτουν καταλληλότητα, η οποία έχει πιστοποιηθεί από τον επίσκοπο και δεν έχει ανακληθεί από αυτόν, και διορίζονται, σε συμφωνία με τον επίσκοπο, από τις αρμόδιες σχολικές αρχές κατ' εφαρμογή της κρατικής ρύθμισης. [...]».

Σύντομη παρουσίαση του ιστορικού της διαφοράς

- 1 Οι YR κ.λπ., ενάγοντες, είναι καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, οι οποίοι έχουν προσληφθεί από το εναγόμενο Υπουργείο με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου. Ειδικότερα, οι υφιστάμενες σχέσεις εργασίας μεταξύ των εναγόντων και του εναγομένου είναι αντικείμενο ετήσιας απασχόλησης, η οποία επιβεβαιώνεται αυτομάτως, κατά την έννοια του άρθρου 40, παράγραφος 5, της C.C.N.L. για τα σχολεία, της 29ης Νοεμβρίου 2007. Στους ενάγοντες έχει χορηγηθεί από τον επίσκοπο πιστοποιητικό καταλληλότητας που δεν έχει ανακληθεί.
- 2 Οι ενάγοντες προσελήφθησαν με βάση περιφερειακούς εφεδρικούς πίνακες διαρθρωμένους ανά επισκοπικές περιφέρειες, με πράξη διορισμού της σχολικής αρχής, μετά από πρόταση του επισκόπου. Όλες οι επίμαχες συμβάσεις ορισμένου χρόνου έχουν συνολική διάρκεια άνω των 36 μηνών, και σε ορισμένες περιπτώσεις άνω των 20 ετών.
- 3 Στις 31 Ιουλίου 2015, οι ενάγοντες άσκησαν αγωγή ενώπιον του Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) [τρίτου τμήματος εργατικών διαφορών του πρωτοδικείου Νεάπολης], ζητώντας τη μετατροπή των συμβάσεών τους ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου και, επικουρικώς, την αποκατάσταση της ζημίας. Συμμετείχε, επιπλέον, στη δίκη η Federazione GILDA-UNAMS, συνδικαλιστική οργάνωση που υπέγραψε την C.C.N.L. για τα σχολεία, της 29ης Νοεμβρίου 2007.
- 4 Το εναγόμενο Υπουργείο πρόβαλε ένσταση απαραδέκτου και αβασιμότητας του ένδικου βοηθήματος.

Σύντομη έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 5 Η οδηγία 1999/70 μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο με το νομοθετικό διάταγμα 368/01, του οποίου το άρθρο 5, παράγραφος 4-bis, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, προβλέπει ιδίως τη μετατροπή της σχέσης εργασίας από ορισμένου σε αορίστου χρόνου, όταν αυτή, κατόπιν διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου μεταξύ του αυτού εργοδότη και του αυτού εργαζομένου υπερβαίνει, συνολικώς, τους 36 μήνες. Η προαναφερθείσα διάταξη επαναλήφθηκε κατ' ουσίαν στο άρθρο 19 του μεταγενέστερου νομοθετικού διατάγματος 81/15.
- 6 Εντούτοις, τα οριζόμενα στις διατάξεις που παρατίθενται στην προηγούμενη παράγραφο, ιδίως η διάταξη σχετικά με τη μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου, δεν εφαρμόζονται στους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών. Για τους τελευταίους, το άρθρο 36 του νομοθετικού διατάγματος 165/01 προβλέπει ειδικότερα ότι η δημόσια διοίκηση δύναται να προσφεύγει στην πρόσληψη προσωπικού, μέσω συμβάσεων ορισμένου χρόνου, μόνο για πρόσκαιρες και έκτακτες ανάγκες, και ότι εν πάση περιπτώσει η παράβαση σχετικών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την κατάρτιση συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου: ο εργαζόμενος δικαιούται να ζητήσει, σε μια τέτοια περίπτωση, την αποκατάσταση της ζημίας. Η μόνη κύρωση που επιβάλλεται σε βάρος της δημόσιας διοίκησης είναι, συνεπώς, η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη ο εργαζόμενος.
- 7 Εντούτοις, από την εφαρμογή του νομοθετικού διατάγματος [368/01] εξαιρούνται οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίες συνάπτονται στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης για την αναπλήρωση διδακτικού προσωπικού και διοικητικού, τεχνικού και επικουρικού προσωπικού (προσωπικού ΔΤΕ), όπως ορίζεται στο άρθρο 10, παράγραφος 4-bis, του ίδιου διατάγματος, το οποίο εισήχθη με το νομοθετικό διάταγμα 70 της 13ης Μαΐου 2011, εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 29, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 81/15.
- 8 Συνεπώς, τα κωλύματα και οι κυρώσεις για την ανανέωση των συμβάσεων ορισμένου χρόνου που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο δεν ισχύουν στη σχολική εκπαίδευση.
- 9 Όσον αφορά τους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, όπως οι ενάγοντες, το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι οι σχέσεις εργασίας τους είναι απολύτως επισφαλείς και στερούνται προστασίας. Το άρθρο 309 του νομοθετικού διατάγματος 297/94 προβλέπει, πράγματι, ότι για τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, ο επικεφαλής του ιδρύματος αναθέτει ετήσια καθήκοντα, σε συνεννόηση με τον επίσκοπο, κατά τις διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας και της Αγίας Έδρας και των συμφωνιών μεταξύ της ιταλικής σχολικής αρχής και της Διάσκεψης των Ιταλών επισκόπων για τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, στα δημόσια σχολεία. Οι επίμαχες συμφωνίες ορίζουν ότι οι καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα πρέπει να διαθέτουν καταλληλότητα, η

οποία έχει πιστοποιηθεί από τον επίσκοπο και δεν έχει ανακληθεί από αυτόν, και ότι διορίζονται, σε συνεννόηση με τον επίσκοπο, από τις αρμόδιες σχολικές αρχές.

- 10 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, επιπλέον, με αναφορά στους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα οι οποίοι προσελήφθησαν με τον μοναδικό δημόσιο διαγωνισμό που πραγματοποιήθηκε ποτέ, ότι για αυτούς η ανάκληση της καταλληλότητας εκ μέρους του αρμόδιου επισκόπου συνιστά λόγο καταγγελίας της σχέσης εργασίας, κατά την έννοια της παραγράφου 9, του άρθρου 3, του νόμου 186/03 για τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα.
- 11 Το ίδιο δικαστήριο επισημαίνει, επίσης, μια αντίθεση μεταξύ της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Sciotto, C-331/17, αναφορικά με την ερμηνεία της ρήτρας 5 της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, και του ιταλικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε, στην απόφαση 248/18, ότι «δεν μπορεί παρά να επιβεβαιωθεί ότι είναι αδύνατη για ολόκληρο τον δημόσιο τομέα η μετατροπή της σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου σε αορίστου –σύμφωνα με τη σαφή νομολογία της Ένωσης και την εθνική νομολογία». Επομένως, το εθνικό δικαστήριο ουδέποτε δύναται να καταρτίζει συμβάσεις αορίστου χρόνου στους διάφορους τομείς της δημόσιας διοίκησης, ακόμη και ελλείψει οποιουδήποτε περιορισμού κατά την έννοια της ρήτρας 5 της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου.
- 12 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί, ως εκ τούτου, αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της ιταλικής νομοθεσίας μεταφοράς της οδηγίας 1999/70 με τη ρήτρα 5 της συμφωνίας πλαισίου που περιέχεται στην ίδια οδηγία, καθώς και με το άρθρο 21 του Χάρτη και την οδηγία 2000/78, όσον αφορά τη διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα σε σχέση με τους λοιπούς διδάσκοντες.
- 13 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν η διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους καθηγητές θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα συνιστά διάκριση για θρησκευτικούς λόγους, κατά την έννοια του άρθρου 21 του Χάρτη και της οδηγίας 2000/78, ή εάν το γεγονός ότι δύναται να ανακληθεί η καταλληλότητα που διαθέτει ο καθηγητής θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, συνιστά ικανό δικαιολογητικό λόγο για την ύπαρξη παρόμοιας διαφορετικής μεταχείρισης.
- 14 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε, το οποίο εξαρτάται από τη διαπίστωση εκ μέρους του Δικαστηρίου της ύπαρξης διάκρισης κατά τις διατάξεις που αναφέρονται στο πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ποια μέσα διαθέτει για την εξάλειψη των συνεπειών παρόμοιας διάκρισης και εάν πρέπει να καταρτίσει σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου με την εναγομένη διοίκηση, λαμβανομένου υπόψη ότι όλοι οι καθηγητές, πλην των καθηγητών θρησκευτικών για το καθολικό δόγμα, εξασφάλισαν τη μονιμοποίησή τους, ήτοι

τη μόνιμη πρόσληψή τους από τη διοίκηση ως μόνιμων εργαζομένων, και κατά συνέπεια συνήψαν σύμβαση αορίστου χρόνου, χάρη στο έκτακτο πρόγραμμα προσλήψεων που προβλέπεται στον νόμο 107 της 13ης Ιουλίου 2015.

- 15 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε, το ίδιο δικαστήριο ερωτά εάν η ρήτρα 5 της συμφωνίας πλαισίου αντιτίθεται στην έλλειψη –για τη σχολική εκπαίδευση, και ιδίως για τους διδάσκοντες θρησκευτικά για το καθολικό δόγμα– περιορισμών ως προς την καταχρηστική σύναψη διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εάν η ανάγκη σύμφωνης γνώμης του επισκόπου μπορεί να συνιστά αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, στοιχείο α΄, της συμφωνίας πλαισίου.
- 16 Τέλος, με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν, στον βαθμό που το Δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει παράβαση της ρήτρας 5 της συμφωνίας πλαισίου, είναι δυνατόν, βάσει του άρθρου 21 του Χάρτη, της ρήτρας 4 της συμφωνίας πλαισίου και του άρθρου 1 της οδηγίας 2000/78, να μην εφαρμόσει τους εσωτερικούς κανόνες που εμποδίζουν την αυτόματη μετατροπή σύμβασης ορισμένου χρόνου σε αορίστου, αν η σχέση εργασίας συνεχίζεται πέραν μιας συγκεκριμένης περιόδου.